ФІНЛЯНДІЯ І НІМЕЧЧИНА.

Коли імперіялістичний публичний екзекутник — Німеччина — згодила ся задоволити жадане фінляндського буржуазного правительства, т. є. помочи йому в борбі проти фінляндських працюючих мас, юнкерська преса Німеччини була вповні сьвідома того, що означав такий крок. З сим оснував ся політичний рух, котрий опісля перекинув ся на Україну, рух, котрий досить ясно прямує до Москви — до соціялістичної російської републики. Першим і найщирійшим бажанем буржуазної активности по цілім сьвіті, є знищене републики російських робітничих рад. Чи подібні реакційні наміри буржуазії здійснять ся, є питанем остаточного рішеня сьвітового пролетаріяту. Сьвітовий пролетаріят — а найперше німецький — має силу рішити, чи ся величезна побіда, названа Російською Революцією має бути цілковито знищена, чи має бути будучою ґварантією до основаня Соціялізму і прав людства по цілім сьвіті. Але лишень ділом, спокійним, добре упляннованим ділом можна дійти до вершин революційного успіху.

Уоружена інтервенція Німеччини в Фінляндії була першою великою побідою реакції від часу російської революції в марті 1917 р. Пруські юнкри, під ту пору, грали ся з огнем, але — сьмільчак звичайно виграє — і вони виграли. Сильний фінляндський соціялістичний рух зістав здавлений. Реакція відітхнула свобідно по довгій і гіркій борбі з клясово сьвідомим фінляндським робітником; відітхнула свобідно і витягнула ся, не занепокоювана і не контрольована.

Спершу в Німеччині була досить сильна опозиція що до сеї інтервенції, але хитра і баламутна преса зробила ту опозицію нерішучою і хиткою. Брехні, офіціяльні і неофіціяльні, німецькі і ті, які ширила фінляндська "біла" партія, принесли так добрі овочі для Німеччини, що німецький віце-канцлер фон Паєр ґратулював в німецькім райхстадзі соціял-патріотичній ґазеті "Гамбурґер Ехо" за її знамениту участь в буржуазних викрутах. Від правого соціялістичного крила Німеччини, від так зв. Шейдеманців можна надіяти ся всего, і поступок "Гамбурґер Еха" дуже наглядно ілюструє сей факт. Сей "орґан клясової борби" признає з такою рабською покорою до буржуазії, що "цивільна війна в Фінляндії була цілковито війною Росіян проти Фінляндців"; і вона грає знамениту ролю дійсного "еха" коли повторяє "білу" фінляндську брехню, що: "біла фінляндська ґвардія се дійсний фінляндський нарід, складаюча ся в більшій части з селян і дрібних міщан, між котрими є богато соціял-демократів. Знова "червона ґвардія" складалась з жовнірів, полишивших російську армію, і діставала скріпленя зі Сходу, з Петрограду" (З висше згаданої ґазети з дня 17 цьвітня с. р.).

Се показує, як легко може німецький нарід дати ся "надувати" своїм пруським правительством при помочі Шейдеманів. Є лиш питане: як довго?

Помимо всіляких "білих" брехонь, помимо усіх способів реакційної пропаґанди, ні "біла Фінляндія", ні німецький мілітаризм, а що найменше ні "Гам бурґер Ехо" не можуть опрокинути факту, що фінляндська революція була чистою, хрустальною боротьбою, що **ціла і з'єднана** робітнича кляса цілого краю стояла готова в боротьбі проти так же само готової капіталістичної кляси. Російська поміч в живім матеріялі була незначна. Російська роля ограничала ся тут лиш до сего, що Росіяни, йдучи за кличем міжнародної солідарности, якої, на нещастє, нема в німецькій соціял-демократії (виключаючи, розуміє ся, Независимих Соціялістів) дала нам усю можливу моральну поміч, і до того достарчила нам потрібного оружя і амуніції. Таким чином російські соціял-демократи робили в цілковитій противности до німецьких соціял-патріотів з "Гамбурґер Еха".

Росіяни не мали заміру здобути собі підставу в Фінляндії. Противно, вели ся там постійні переговори між народним комісаріятом, правительством революційного пролетаріяту, і Фінляндцями відносно евакуації Фінляндії. Ся евакуація стало поступала, і була вже майже на укінченю, коли "біла ґвардія" виборола побіду і заревіла, що она "освободила Фінляндію від Росіян". Фінляндія не потребувала освободжати ся від Росіян, бо сї з власної волі оставили край згідно з прінціпами Інтернаціоналу, після яких жадна нація не повинна гнобити другої.

Відносно прецікавої "Гамбурґер Ехо" і її заяви, що фінляндська "біла ґвардія" була дійсною фінляндською "публикою", і що в ній були також соціял-демократи треба зазначити, що: 1) біла ґвардія в многих місцях була формована через конскрипцію (т. є. примусово — п.); противникам сего загрожувано екзекуцією; 2) що фінляндська революція з'єдинила нашу соціял-демократичну партію більше, чим що небудь иньше до сеї пори, навіть затираючи наміри до роздору, який передтим істнував. Уся соціял-демократія Фінляндії стала як один муж по стороні революційного робітничого правительства, і червона ґвардія складала ся з фінляндських робітників соціял-демократів.

Ті, яких названо "соціял-демократами" в білій ґвардії були ярими **відступниками,** людьми, які утратили довіре в партії і були з неї викинені. Решта (бо висше згаданих не було більше як тузін) були ті, що були примушені служити в білій ґвардії.

Гарненькі брехні про соціялістів, які буцім служили в білій ґвардії оказують ся дальше опрокиненими фактом, що навіть ті фінляндські соціялісти, котрі клонили ся досить богато на право, не стали в опозиції до революційних робітників, але ужили всіх своїх впливів на їхню користь, розуміє ся, безуспішно. Німецька поміч зробила наших реакціонерів так певними в своїм сідлі, що они не чули ся зовсім склонними до жадного повздержаня ся, але гнали ся вперед по дорозі найгіршої реакції.

Се про згадку "Гамбурґер Ехо" що до фон Паєрової дискусії в райхстаґу відносно Фінляндії. Тепер загляньмо на хвильку у властиву його бесіду, позаяк она також мала послужити чесній цїли задурманення евентуальної опозиції німецького робочого люду відносно ситуації в Фінляндії.

Перше всего він, розуміє ся, віддеклямував мілітарні і політичні інтереси Німеччини в сім її вмішаню ся у внутрішні справи другого краю. Сей віце-канцлер мав сприт (звичайно — буржуазний політикер) опрокинути факт, що Німеччина мішає ся в чужі політичні справи. В виду потреби забезпеченя евентуального мира "для мілітарних і політичних цілий", в цїли забезпеченя мира над Балтиком, в цїли "ґварантії фінляндської независимости і свободи" — німецькі мілітарні і цивільні власти були "змушені" до сеї інтервенції.

Ми спитаємо себе: Чи мир на Сході не був загварантований в Берестю? Чи, з мілітарної точки погляду, мала Німеччина чого побоювати ся від робітничого правительства Фінляндії? Чи се робило Балтик непевним? Ні! Але успіх соціялізму в Фінляндії означав би значне соціялістичне кипіне між німецькими працюючими масами, і одна унція запобіженя вартує тут фунт вратованя. Паєр розплив ся так невинно і чисто за незалежністю Фінляндії! Чи Фінляндія тепер незалежна? Так богато, як німецька Польща, Альзація-Льотарингія, Україна, Литва і др. і др.

Нам далеко се заперечити, що імперіялістична Німеччина, зі своєї точки погляду, мала свої цїли в інтервенції в Фінляндії. Послідна зі згаданих цїлий вистарчала до того. Також стреміло до того і горяче бажане німецьких імперіялістів до панованя на півночі — особливо в Скандинавії. Німемька інтервенція в Фінляндії дала її тут сильну підставу, і крім побільшеня ринку для капіталістичної експльоатації, дала Німеччині вигідний осередок для операцій в цїли остаточного економічного підбитя Скандинавії. Німецькі пазурі сягаючі аж по Біле море певно звернуть на себе увагу не лише в Норвеґії, Америці і Анґлії, але також в Швеції, поминувши вже Аляндію!

Великі фінляндські капіталісти і промислові дуки з певністю не дуже гордять ся німецькою інтервенцією і її наслідками. Фінляндія вже попустила Німеччині правне поле для експльоатації і за високо вицрубована компетиція придушить в значній мірі фінляндський капітал.

Середна кляса, яка в повній своїй несьвідомости так тішилась німецькою "помічною" експедицією з певністю незадовго відчує, що вона означає. Постепенне зменшене їх независимости дасть многим з них з певністю так дуже їм потрібну соціяльну лекцію. Велика маса наїхавших Фінляндію німецьких торговців вже спричинила масу протестів межи ярими поплечниками "білих" і дасть причину до дальшого невдоволеня. А верховодячі сторонники вільного промислу і гарненького клича "підпомагайте домашний промисл" мали вже причину до серіозного роздуманя справи.

Але найбільше блестячою часстю фон Паєрової промови була його бесіда про злуку російських жовнірів і "фінляндських анархістів". Анархісти, се ті, я кими они тепер називають нас, т. є. лївих соціялістів, Циммервальдців, і головно російських большевиків. Ся нахабна і явна брехня повиннаб була сама себе побити, але сумно сказати, що она заслугує ще на півна-пів довіря в буржуазній пресі. Всеж можна було сподівати ся, що віце-канцлер німецького імперіялістичного правительства повинен був би уважати на свою честь, бож, думаємо, що і в буржуазного політикера повиннаби ся знайти бодай крихітка приличности.

Як загально відомо, соціялізм бореть ся з двома ворогами: на право з капіталізмом, а на ліво з анархізмом. Обох мусить ся атакувати з відвагою, бо ядро їхніх суспільних понять є однакове. Се гаразд зрозуміли російські большевики і їх енерґічна борба проти анархістів, особливо в Москві і Петрограді повинна би бути всім звісною. Але горбатий викрут про те, що фінляндська народна комісія виступала в анархістичнім дусі є так неуважно опрацьований, що ніяк не можна його проковтнути. Уся діяльність народного комісаріяту відзначала ся такою мудрою, второпною і умірковaною соціялістичною адміністраціею, що дала нагоду для критики лише короткозорим і ультрарадикальним соціялістам.

Загляньте, приміром, в чудову пропозицію для конституції, перегляньте законопроєкти, які она видвигнула і запропонувала! Всюди найдете ту саму політичну мудрість і второпність, яка дає основи до найбільш можливого розвою, без жадного надто наглого перевороту істнуючих інституцій. Однак, сеї второпности не можна порівнати з нервовим перебиранем пальцями соціялістичних прінціпів і еволюційного поступу правого крила партії. Фінляндський народний комісаріят оказав себе під кождим зглядом дійсним робітничим правительством.

Той, хто поживе, побачить. Фінляндсько-німецьке питане містить в собі богато факторів. Його розвязка не буде так наглою як на Україні. Та найцікавійше буде побачити, чи Німеччина і "білі" вгадали, коли думали, що можна удержати фінляндського робітника і цілий міжнародний пролетаріят поза боєвою лінією.

"Weekly People" — **Don Q.**

Відділ У. С. Д. П. в Мішел, Б. К.

"НА РОЗУМ ЛІБЕРАЛЬНОМУ ХВОСТОВИ".

Ред. "К. Ф." в послідним числі своєї ґазети пише, що я виступив проти "листу" Бурцева з цілою армією (?) арґументів. Не знаю, де, хто і коли ділить арґументи на армії. Се винахід Гикавого. Менше з тим — Гикавий каже, що вмене були арґументи. Се й добре. Тільки й арґументами треба воювати — се кождий признає —а не так, як се робить Гикавий, що "воює" завсїгди брехнями і лайками.

Пише дальше ред. Гикавий: "Хтож, ради Бога є такі люди, як **Ґоркий, Винниченко, Грушевський, Керенський і сотки инших визначних соціял-демократів** або взагалі прихильників демократизму? — Отже Гикавий знова говорить, що Грушевський і Керенський — соціял демократи. Чи не новий доказ неуцтва ред. "К. Ф."? Де Гикавий вичитав, що Грушевський належав до соц. дем. партії?

Дальше каже Гикавий, що я видумав депешу про погляд Бурцева на рос. большевиків. Але доказу не дає жадного. Се таке саме як би я сказав, що Гикавий мав нараду з Макарієм як орґанізувати "народну церкву"... Гикавий як не вірить, що така новинка про Бурцева була в амер. ґазетах, хай перейде через Мейн улицю до нашої редакції, а я йому покажу те число ґазети, де ся новинка була поміщена. І ся ґазета не большевицька а навіть не соціялістична. Зрештою, ся новинка походить з тих жерел, що й "лист" Бурцева і наведена в "К. Ф." статя Ґоркого. Сїж новинки, листи і статі подають ті, котрі воюють проти большевиків. І як не вірити поданій мною новинці, то на якій основі вірити, що такий "лист" написав Бурцев, або таку статю написав Ґоркій? Чи Гикавий бачив їх в оригіналі?

Гикавий бреше, що по зацитованю депеші про Бурцева на большевиків я кажу: "Більше тут додавати не треба нічого. Читач бачить ясно, ким є нині Бурцев і за кого він бореть ся", і питає, де докази? Кождий скаже, що се цілковита брехня, бо я навівши депешу доказав, чому жадний чесний революціонер або соціяліст ніколи не може бажати при власти в Росії Мілюкова або Корнілова, і аж тоді сказав повисше речене.

Тепер кілька слів до самої статі Ґоркого. Ми не маємо жадного запевненя (йдучи за невірством Гикавого), що Ґоркий писав коли таку статю. Але я не такий невірний як Гикавий і повірю, що Ґоркій таку статю дійсно написав. Отже Ґоркій, гримаючи на большевиків як лише сам забажав, пише між иншим, що большевики знищили свободу слова, отже тим самим переслідували й переслідують небольшевицькі ґазети. Коли-ж так, то яким чином позволили большевики Ґоркому виписувати на них такі "обвинуваченя"? Вони-ж були-б се заборонили. Ґоркійже писав се все в Петрограді, а не в Штокгольмі...

На кінці Ґоркій мав написати таке: **"І я головно з підозрінем, особливо недовірчиво відношу ся до власти в руках Росіянина. Сей недавний раб стає деспотом, скоро тільки дістає спромогу бути паном свого ближнього".**

Що сї слова означають? Се значить ні менше ні більше лише те, що Росіяни взагалі не доросли управляти самі собою. Отже коли так, то треба закликати їм, щоби ними правили Німці, або Французи, або Анґлійці, або Американці, або Японці — хтонебудь, лише аби не Росіяни, бо вони, після погляду Ґоркого не можуть самі собою управляти.

Мені є дуже дивно, єсли Ґоркій сказав дійсно такі слова. Як би сї слова Ґоркого був подав я в "Р. Н.", то Гикавий був би певно сказав, що я їх видумав.

Гикавий признаєть ся також, що він **зробив помилку,** коли писав про "Коваля" з "Р. Н." Що се значить? Значить, що признав ся до того, за що ми притиснули його до стіни. При знав ся, що плете дурниці.

І чи не треба послухати ред. "К. Ф." своєї власної ради і поїхати до Селкірк або Брендону і там попросити психіятрів, щоби вони "збадали" (?) його "brain bax"? Він сам дає сьвідоцтво, що йому того треба.

Оса.

ЧИТАЙТЕ КНИЖКИ

Захар Беркут. Історична повість Івана Франка	60ц.
Міжн. соціяліст. і робітн. рух	40ц.
Природна метода лїченя	15ц.
Наука і ціль житя	10ц.
Борба сьвітів	40ц.
Герой капіталу	30ц.
Сорок тисяч миль під водою	1.00
Подорож до місяця	40ц.
Житє і науки грецького фільософа Сократа	25ц.
Кухар (як варити і печи)	75ц.
Розбійник Кармелюк (6 томів)	2.40
Початки релїґії	25ц.
Анґлійсько-укр. і укр. анґл. кишенковий словарець	1.50
Під прапором свободи	25ц.
Чи чоловік має душу?	10ц.
Любов (Лев Толстой)	10ц.
Діявольська справа, або як в Нюйорку кс. Шмідт замордував свою коханку, з котрою був оженив ся і сам собі дав шлюб	25ц.
Фільозофія штуки	50ц.
Як писати листи	75ц.
Граматика української мови	40ц.
Рай і поступ	40ц.
Про полові справи	30ц.
Жителї Марса	10ц.

Замовленя разом з грішми присилайте на адресу:

SKLAD KNYZOK

305 Selkirk Ave. Winnipeg, Man.

Як Вам треба яких инших книжок, напишіть до нас, а ми їх Вам вишлемо.

ОГОЛОШЕНЄ

Dr D. M. GENOFF

лїкар і хірург

отворив офіс на 567 Селкирк Евню, в Аврора Блак.

Урядові години від 10 до 11 рано, від 2 до 3 і від 6 до 8, або після назначеня. Др Женоф говорить по українськи.

Телефон: St. John 2614.

Н. Андреєв.

ПОЧАТКИ РЕЛІҐІЇ.

(Продовжене).

Щоб уласкавити душі померших, їм приносять жертви. Та чи не можна ще якось інакше здобути їх ласку? Кождій людині приємно, коли її хвалять, се мусить бути приємно і для душі небіщика, думали первісні люди. Вона часто блукає навкруги своїх кревних і чує, що вони говорять про неї. Коли кревні добре говорять про неї, се приємно душі. Так мабуть думали первісні люди і витворили богато відповідних обрядів.

Часто дикуни підчас похорону співають пісні, в котрих вихваляють небіщика. Мешканці одного американського острова, як оповідають мандрівці, протягом чотирох днів і ночий співають про рід і діла небіщика. Такі звичаї істнували не тільки у диких народів, але і в осьвічених Єгиптян. При хованю кождого Єгиптянина наймали окремих плакальщиків; вони вичислювали і прохвалювали добрі вчинки помершого, а товпа народу повтаряла слова попа.

Такі вихвалюваня бували не тільки підчас, але і після похорону. Індийці співають пісні в честь своїх небіщиків кождого разу, коли ідуть поуз їх могили. Перуанці (в полудневій Америці) протягом цілого місяця по смерти свого царя, співали про його воєнні походи і про те добро, яке він зробив своїм підданим. Коли минав перший місяць, вони повторяли те саме що два тижні, і так тягло ся цілий рік.

Все те робить ся очевидно длятого, щоби здобути ласку духів або ухилити ся від їх кари. Особливо ясно бачимо се з одного звичаю, що істнує у Зулюсів (в Африці). Коли в селї лютує яка небудь тяжка хороба, старший син помершого Зулюса вихваляє свого батька; рівночасно він вихваляє також і всїх своїх иньших предків.

Небіщиків не тільки вихваляють, але і звертають ся до них з молитвами. В середній Африці нарід молить ся духам тих, що покинули сей сьвіт. В иньших місцях дикуни звертають ся з молитвою до духів небіщиків кождого разу, коли беруть ся до якої небудь справи. Та щож таке вихвалюване і молитви, з якими люди звертають ся до своїх богів? Цілком те саме, що вихвалюване і прохане з якими вони звертають ся до душі. Через те можемо сказати, що молитви і вихвалюване богів так само як жертви і піст, як будова церков і вівтарів повстали з похоронних звичаїв, себто зі служеня душам небіщиків.

Щоби красше довести сю думку, наведемо кілька прикладів. Мешканці східної Африки вірять, що душі небіщиків знають все, що роблять на землї їх кревні і приятелї і що вони бувають задоволені і незадоволені з огляду на те, чи гарно, чи погано вони живуть. Північно-американські Індійці звертають ся до духа небіщика й обіцяють йому провадити красше житє. Осьвіченійші народи звертають ся з такими самими обітницями, але не до духів небіщиків, лише до своїх богів.

Ми вже казали висше, що на могилах небіщиків часто підтримують огонь, іноді протягом досить довгого часу. Такий сьвященний огонь підтримуєть ся і в сьвятинях. Тільки вже не для духів предків, а для богів.

У деяких народів могила ватажка уважаєть ся таким сьвяченим місцем, що навіть завзяті вороги, стрічаючи ся коло неї, мусять поводити ся з собою як приятелї. Через те богато сьвятинь одержали так зване право захисту; се значить, що кождий, кому загрожувало яке небудь лихо або кара, міг знайти там захист, бо ніхто не сьмів споганити сьвятинї убійством, або яким иньшим поганим вчинком.

У Магометан істнує звичай ходити на прощу до горбу пророка Магомета. Такий звичай мандрувати до сьвятих місць істнує і серед поганських народів. Він повстав на ґрунті дбаня про душу небіщика. Щоби доставляти для душі поживу, людям часто доводило ся ходити досить далеко від домівки, коли їх кревні були далеко поховані. Особливо часто відбували ся такі мандрівки до могили в тих випадках, коли вмирав вожд цілого племени: доводило ся покидати свою домівку на два-три дни, щоби піти поклонити ся його душі.

Таких прикладів можна би навести безліч, але і наведених вистарчає для потвердженя думки, зазначеної на початку сього розділу. Хоч які ріжнородні релїґійні обряди, або правила, по яким треба служити богови, хоч який ріжнородний "культ", одначе всї ті правила і звичаї виросли з того первісного віруваня, що душі небіщиків роблять людям добро або шкоду і що через те треба дбати про їх ласку.

VII. Молитви до предків.

Віра в душі небіщиків була найдавнійшою вірою людини. З сеї віри поволи розвивала ся віра в богів. Та навіть тоді, коли люди перестали молити ся до ріжних богів і покланяли ся одному богу, вони не перестали почитувати своїх предків. Наприклад і тепер ще богато німецьких селян католицької віри не забувають протягом цілого року дбати про душі своїх померших кревних. Протягом цілого тижня збирають вони крихти, що лишають ся на столї і в суботу вечером кидають їх у грубу, щоби вони могли бути поживою для душ. Зупа, що пролєть ся на стіл, теж лишаєть ся душам. Коли жінка замішує тїсто, вона завсїгди кидає позад себе через плече трохи муки, а також кидає до печі кавалок самого тїста. Дроворуби в лїсї збирають останки хлїба, які вже не можна їсти і кладуть їх на пень, то для душ небіщиків. Та ось наближаєть ся день поминаня всїх померших і турбота про їх душі збільшаєть ся. В кождім домі цїлу ніч горить огонь, причім до лямпи наливають товщу; двері або вікно лишаєть ся отворене; вечера лишаєть ся на столї і стоїть там цїлу ніч, до неї навіть додаєть ся дещо. Люди йдуть спати ранїйше ніж звичайно і все те длятого, щоби душі померших могли без перешкоди вступити до хати і попоїсти.

Греки і Римляни дуже дбали про своїх предків і шанували їх як справжнїх богів. В кождім домі у них було огнище, на котрім постійно горів "сьвятий" огонь. В певні днї батько родини робив на честь предків урочисту жертву; сїдаючи до стола, родина все кидала в огонь частину поживи для душ померших. На могилу приносили квітки і виливали трохи вина.

(Дальше буде).

ARCHIVES OF ONTARIO
TORONTO